

Bilimsel Kongrelerin Verimliliği ve Akademisyenlerin Anlam Dünyasındaki Yeri*

The Efficiency of Scientific Congresses and the Place of Academics in the World of Meaning*

Yılmaz TONBUL , Figen ATA ÇİĞDEM

ÖZ

Araştırmanın amacı farklı bilimsel disiplinlerde düzenlenen kongrelerdeki etkinlik çeşitliliğini belirlemek, akademisyenlere göre kongrelerin verimliliğini etkileyen etmenleri ve kongrelere yüklenen anlamı ortaya koymaktır. Araştırmada durum deseni kullanılmıştır. Veriler ICCA (2019) raporunda kongre sayılarına göre yapılan sıralamada ilk 5 ülke olan ABD, Almanya, Fransa, İspanya, İngiltere ile Türkiye’de farklı disiplinlerdeki kongrelerin programları incelenerek ve yapılandırılmış görüşme tekniği kapsamında geliştirilen açık uçlu görüşme formu aracılığı ile toplanmıştır. Çalışma grubu kartopu tekniği ve ölçüte dayalı örnekleme tekniği kullanılarak 28 farklı üniversitenin eğitim fakültelerinde yer alan 57 katılımcıdan oluşmaktadır. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Kongrelerde şu etkinlikler öne çıkmaktadır: paralel bildiri oturumları, posterler, çalıştaylar, paneller, çağrılı konuşmacılar, tematik toplantılar, araştırma eğitimleri, lisansüstü eğitim öğrencileri, öğretmenler, yöneticiler deneticilere yönelik gibi alt gruplarla yürütülen özel oturumlar, alan gezileri, yemeklerde otorite isimlerle aynı masada buluşma. Bunlara çevrim içi kongrelerde canlı erişim portalları, etkileşimli poster ve etkileşimli tartışma platformları eklenmiştir. Katılımcıların önemli bir kısmı yüz yüze kongreleri çevrim içi kongrelere tercih etmişlerdir. Kongrelerin verimliliğini etkileyen etmenler olarak bildirilerin niteliği, çağrılı konuşmacıların uzmanlığı, tematik bir alanda ilgili disiplinleri buluşturması, bildirilerin nitelikli dergilerde yayına dönüşme fırsatının sunulması öne çıkmıştır. Kongreler mesleki gelişime katkı sağlayan, sosyalleşme ve mesleki ilişkiler geliştirilen yerler olmanın yanı sıra günümüzde amacının dışına taşmış uygulamalar şeklinde anlamlandırılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Kongre etkinlikleri, Kongre tercihi, Kongrelerde verimlilik

Tonbul Y., & Ata Çiğdem F., (2022). Bilimsel kongrelerin verimliliği ve akademisyenlerin anlam dünyasındaki yeri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 12(2), 358-368. <https://doi.org/10.5961/higheredusci.1067910>

*Bu çalışma 15-16 Eylül 2021 tarihlerinde 29. European Network for Improving Research and Development in Educational Leadership and Management (ENIRDELM) kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

*This study was presented as an oral presentation at the 29th European Network for Improving Research and Development in Educational Leadership and Management (ENIRDELM) congress on 15-16 September 2021.

Yılmaz TONBUL

ORCID ID: 0000-0003-3674-619X

Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, İzmir, Türkiye
Ege University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Izmir, Turkey

Figen ATA ÇİĞDEM (✉)

ORCID ID: 0000-0003-1696-4587

Milli Eğitim Bakanlığı, Bilişim Teknolojileri Öğretmeni, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Doktora Öğrencisi
Ministry of National Education, Information Technologies Teacher, Educational Administration, PhD Student
atafigen@gmail.com

Geliş Tarihi/Received : 03.02.2022

Kabul Tarihi/Accepted : 16.06.2022

Bu eser "Creative Commons Atıf-GayriTicari-4.0 Uluslararası Lisansı" ile lisanslanmıştır.

ABSTRACT

The aim of the research is to determine the diversity of activities in congresses held in different scientific disciplines, to reveal the factors that affect the efficiency of congresses according to academicians, and the meaning attributed to congresses. Case design was used in the research. The data were collected by examining the programs of congresses in different disciplines in the USA, Germany, France, Spain, England, and Turkey, which are the top 5 countries in the ICCA (2019) report according to the number of congresses, and through an open-ended interview form developed within the scope of structured interview technique. The study group consists of 57 participants from the education faculties of 28 different universities using the snowball technique and criterion-based sampling technique. The following events stand out in the congresses: parallel paper sessions, posters, workshops, panels, invited speakers, thematic meetings, research trainings, special sessions conducted with subgroups such as graduate students, teachers, managers and supervisors, field trips, meeting with authorities at the same table at meals. These include live access portals, interactive posters, and interactive discussion platforms in online congresses. A significant portion of the participants preferred face-to-face congresses to online congresses. The quality of the papers, the expertise of the invited speakers, bringing together related disciplines in a thematic field, and the opportunity to turn the papers into publications in qualified journals came to the fore as the factors affecting the efficiency of the congresses. In addition to being places that contribute to professional development, socialization, and professional relations, congresses are interpreted as practices that go beyond their purpose today.

Keywords: Congress events, Congress preference, Efficiency in congresses

GİRİŞ**Kavramsal Çerçeve**

Akademik kongrelerin, üretilen bilimsel bilginin akademik topluluğa ve bilginin uygulama alanına giren paydaşlara sunulmasında önemli bir uygulama olduğu söylenebilir. Mercer'e (1995) göre, bilgiler hakkında konuşulduğunda yeni bir anlam kazanır ve sonuçlar başkalarının zihinlerine karşı test edilir. Anlamlandırma ve test etmede kongrelerin oldukça iyi bir zemin oluşturduğu söylenebilir. Öte yandan Wenger (1998), bilgi edinme sürecinin başka bir yönüne de işaret etmiştir. Ona göre öğrenme, konu bilgi düzeyinde bitmez; kongreler aynı zamanda bireylere bir uygulama topluluğunun parçası olma fırsatı sunan sosyal deneyimlerdir. Bu özelliklerinden dolayı kongreleri üyelerine belirli bir uygulama topluluğuna (örneğin, doktorlar, sosyologlar, tarihçiler vb.) veya alt topluluklarına (tıp içindeki kardiyologlar veya tarihteki orta çağ uzmanları) üye olma fırsatı ve bu üyeliklerini güçlendirme konusunda yardımcı olma olanakları sunan etkinlikler olarak betimleyen araştırmacılar (Brown ve Duguid, 1991) da bulunmaktadır. Kongrelerin, diğer bilimsel toplantı türlerine (konferans, panel, seminer vb.) göre daha fazla çeşitlilik içerdiği, hatta bunların tümünün uygulanmasına izin veren oldukça kapsamlı toplantılar olduğu görülmekte ve akademisyenlerin mesleki sosyalleşme alanında sıklıkla kongreleri tercih ettikleri söylenebilir.

Kongreleri tercihlerinde kongre verimliliği de önemli bir bileşen olmakla beraber, bunların dışında da birçok etmen rol oynamaktadır. Alanyazında yapılan araştırmalara göre kongre tercih nedenlerinin eğlence ve aktivite, kongre, finansal maliyet, altyapı, zaman maliyeti ve destinasyon kategorileri altında toplandığı (Karagöz Yüncü ve Kozak, 2010) görülmekte iken, bir diğer araştırmaya göre (Dogan, Güneysel, Özaydin ve Eceviz, 2013) katılımcıların kongreye en çok "alanlarında uzman kişileri dinlemek" ve "yeni gelişmeleri takip etmek" amacıyla katıldıkları görülmektedir. Küçük ve Sarıca (2020) yapmış oldukları araştırmada da katılımcıların en çok bildiri dinlemeye,

sunum yapmaya, kongre deneyimlemeye, akademik makale yayınlamaya ve literatüre katkıda bulunmak amacıyla kongre tercihlerinde buldukları gözlemlenmiştir. Bu bilgiler ışığında kongre tercih nedenleri (1) Kongrenin katılımcının çalışma ve ilgi alanı ile ilişkili olması (2) Kongre türü (3) Lojistik durumlar (4) Kongre özellikleri (5) Kongreye katılım hazırlık durumu şeklinde sıralanabilir. (Kingsbury ve Di Napoli, 2008).

Akademik personelin bilimsel kongrelere katılma nedenleri çeşitlilik göstermekle birlikte temelde iki başlık altında toplanabilir. Hall ve Longman (2008), bu sınıflamada kongrelerin (belirli bir disiplin alanında yeni bilgiyi teşvik edip yaymaları bakımından) bilgi ile ilgili boyutuna ve (meslektaşları ile temasları yoluyla onlara katılanların ve mesleki kimliklerinin oluşumu ve büyümesi için merkez görevi görmeleri nedeniyle) kişisel gelişim boyutuna işaret etmektedir. Bu yaklaşımda kongreler herhangi bir akademik yaşamının ayrılmaz bir parçasını oluşturmaktadır. Araştırmacılara göre bunun en temel nedenlerinden birisi, kongre ortamlarının bilginin haritalandırılmasına ve boşlukların belirlenmesine yardımcı olmasının yanı sıra, meslektaşlarla bir araya gelerek araştırmacıların kendi araştırma ve düşüncelerini kaynaklanan sorular ve şüpheler hakkında deneyimleri karşılaştırma ve bilgi talep etmek için de bir fırsat yaratmasıdır.

Kuramsal Çerçeve

Konu farklı kuramlar açısından ele alınacak olursa, örneğin Sosyal Ağ Kuramında örgütlerin amaçlarını gerçekleştirebilmesi ve hayatta kalabilmesi, sosyal ağlarının çeşitliliğine ve etkileşimin sürdürülebilirliğine de bağlı olduğu (Kilduff ve Brass, 2010) ve kongrelerin de bununla beraber olası yeni bir projenin gelişmelerini tartışma ve hayata geçirme anlamında iletişim ağı oluşturabilecek ortamlar sunan etkinlikler olduğu söylenebilir. Kongrelere katılım ise sosyal ağlar oluşturmanın bir adım ötesinde işlevlere sahiptir. Örneğin Sosyal Sermaye Kuramına göre bireylerin etkileşimde bulunduğu mesleki ve sosyal ilişkilerin her birinden sağlanacak yarar, bireylerin bulunduğu örgütün

potansiyel gücü kapsamında ele alınabilir ve bu örgüte bir katkı olarak da değerlendirilebilir (Nahapiet ve Ghoshal, 1998). Kongrelere katılım bireylerin kendi çalışmalarını diğerleriyle karşılaştırarak akademik gelişimleri için çıkarımlar yaptıkları yerlerdir. Mukayese Kuramına göre diğerleriyle mukayese yoluyla kendimizi tartıp biçtiğimiz ortamlar olarak vurgulanmıştır. Wood'a (1996) göre insanların sosyal mukayeseyi diğer insanlarla kendilerini karşılaştırarak kendilerine ilişkin güvenilir ve değerlendirmelere ulaşmak, böylece öz saygı ve öz değerlerini sürdürmek ve korumak için yaptıkları varsayılmıştır. Bilişsel Öğrenme Kuramı (Bandura, 1986), öğrenmelerin önemli bir kısmının sosyal etkileşim sürecinde başkalarını izleyerek, kendinden farklı davranışları gözlemleyip karşılaştırmalar yaparak, bunları taklit etme yoluyla gerçekleştiğini savunmaktadır. Öğrenilen davranışın çevreden takdir görmesi veya ödüllendirilmesi durumunda tekrarlanma sıklığının arttığı varsayılmıştır. Kongreler, bu bağlamda Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisinde takdir ve saygınlık gereksinimlerini karşılarken Herzberg'in Çift Etmen Kuramında güdüleyici faktörlere karşılık gelmektedir. Kongrelerin güdüleyici etkiye sahip olmasında, kongrelere yüklenen anlamın ve kongre yaşantıları sonucunda oluşan zihinsel şemaların da etkili olacağı söylenebilir. Akademik toplulukta doğrudan ve örtük bilgilenme süreci sorumluluğu bireylerdedir. Kongreler, her ne kadar bilimsel araştırmaların tanıtıldığı, tartışıldığı ve önerilerle zenginleştirildiği yer olma özelliği taşısalar da buradan elde edilecek öğrenmelerin bilişsel alanın aşamaları ile sınırlı olmadığı görülmektedir. Aynı zamanda izleme, gözlemleme, görüşme ve etkin katılımlar aracılığıyla davranış kalıpları, tutumlar, normlar, gelenekler, ritüeller, teamüller de öğrenilmektedir. Kongrenin uluslararası olması ve farklı disiplinleri de içermesi durumunda adı geçen örtük öğrenme kapsamı artmaktadır. Bu yönüyle kongreler bilişsel ve duyuşsal öğrenmeler için çok sayıda fırsat sunmaktadır. Kongrelerin düzenledikleri yerlerin çevresi de öğrenme fırsatlarını artırmaktadır. Mesleki ve kültürel ziyaretler yapmak, insan davranışlarını gözlemlemek, trafikte edinilen deneyimlerin tümü, ülkenin eğitim sisteminin verimliliğine ilişkin ipuçları verecektir.

Kongreler konusunda yapılan araştırmalar incelendiğinde çoğunlukla kongre tercih nedenlerinin araştırıldığı (Acar ve Ünsal, 2013; Behdioğlu ve Çilesiz, 2017; Karagöz Yüncü ve Kozak, 2010) araştırmaların yanı sıra acil tıp kongrelerine (Doğan, Güneysel, Özaydın ve Eceviz, 2013) ve turizm kongrelerine (Küçük ve Sarıca, 2020) katılım nedenlerinin ele alındığı çalışmalara rastlanmıştır. Kongre tercihleri ile birlikte sahte kongre ve yayınların ele alındığı (Günaydın, ve Doğan, 2015), kongrelere ilişkin algıların ölçüldüğü (Doğan, Nebioğlu, ve Doğan, 2014) çalışmaların da yapıldığı görülmüştür. Yapılan araştırmalarda sıklıkla kongre tercih nedenlerinin ele alındığı ve nicel araştırma desenlerinin kullanıldığı saptanmıştır. Bizim araştırmamızda diğerlerinden farklı olarak araştırmanın çalışma grubunu eğitim fakülteleri oluşturmakta, ulusal ve uluslararası farklı disiplinlerde gerçekleştirilen kongrelerde yer alan uygulamalar ortaya konulmakta, çevrim içi veya yüz yüze kongre tercihleri ve bunların nedenleri belirlenmekte, ayrıca kongrelerin akademisyenlerin anlam dünyasındaki yeri metaforlar aracılığı ile saptanmaktadır. Ortaya çıkan bulguların kongre düzenleyicilerine ve katılımcılarına ışık tutacağı, araştırmacılara yeni

çalışma alanları yaratacağı düşünülmektedir. Belirlenen amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Farklı bilimsel disiplinlerde düzenlenen kongre programlarında yer alan etkinlikler nelerdir?
2. Bilimsel bir kongrenin verimliliğini etkileyen etmenler nelerdir?
3. Yüz yüze ve çevrim içi kongreleri tercihte etkili olan etmenler nelerdir?
4. Kongrelerin akademisyenlerin anlam dünyasındaki yeri nedir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma modeli kullanılmış olup durum çalışması olarak desenlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2018) durum çalışmasını var olan bir ya da birden fazla durumun derinlemesine incelenmesi ve bir duruma ilişkin etkenler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanma olarak tanımlamaktadır. Bu çalışma da farklı disiplinlerde yer alan akademisyenlerin kongre tercihlerini incelenmesi üzerine kurulduğundan, nitel araştırma modelinin durum çalışması deseni olarak planlanmıştır. Çalışmada veriler doküman analizi ve görüşme formu aracılığı ile toplanmıştır.

Çalışma Materyali ve Katılımcılar

İlk aşamada araştırmanın çalışma materyalini belirlerken öncelikle ICCA (Uluslararası Kongre ve Toplantılar Birliği) 2019 raporuna göre düzenlenen kongre sayılarında ilk beş sırada yer alan ABD, Almanya, Fransa, İspanya ve İngiltere kongrelerdeki etkinlik çeşitliliğini belirlemede çalışma grubu olarak belirlenmiştir. Türkiye ile karşılaştırılmasına yer verebilmek için Türkiye de dâhil edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1: Düzenlenen Kongre Sayısına Göre Dünyada İlk Beş Ülke ve Türkiye (2019)

Sıralama	Ülke	Toplam Kongre Sayıları
1	ABD	934
2	Almanya	714
3	Fransa	595
4	İspanya	578
5	İngiltere	567
40	Türkiye	97

Tablo 1'de ICCA (2019) verilerine göre en çok bilimsel kongre düzenlenen ülkeler ve Türkiye'nin sıralaması verilmiştir. Bu ülkeler belirlenirken URAP(Akademik Performans Araştırma Laboratuvarına Göre Üniversite Sıralaması) verilerinden de yararlanılmıştır. URAP 2020 -2021 sıralamasına göre Amerika, Almanya, Fransa, İspanya, İngiltere ülkelerinin ilk 20 ülke arasında yer aldığı görülmektedir. Burada adı geçen ülkelerde

farklı disiplinlerde gerçekleştirilen bilimsel kongreler, internet sitelerinden (<http://www.kongreuzmani.com>) filtrelenerek her ülkeden üç çevrim içi ve üç yüz yüze kongre 2019 – 2020 yılları ölçütü sağlayan kongreler içerisinden rastgele seçilerek analiz birimi olarak kabul edilmiştir. Böylece toplam 36 bilimsel kongre incelenmiştir.

İkinci aşamada ise çalışmada, veri toplama sürecinde ayrıca amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme tekniği ve ölçüte dayalı örnekleme tekniği birlikte kullanılarak farklı üniversitelerde ve farklı disiplinlerde görev yapmakta olan akademisyenlere ulaşılmak istenmiştir. Kartopu örnekleme tekniği, araştırmacının katılımcılardan bir ya da birkaçı ile iletişime geçerek amaca uygun diğer katılımcıları önermeleri ile ortaya çıkan amaçlı örnekleme yaklaşımının bir şeklidir (Creswell, 2012). Araştırmada farklı üniversitelerden iletişim kurulan ilk akademisyenin iletişime geçilmesini tavsiye ettiği, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde görev yapan diğer uygun katılımcılara ulaşılarak çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Burada farklı üniversitelerin eğitim fakülteleri, farklı bölümlerden ve akademik unvanlardan olması kadar kongre düzenleme deneyimi olan akademisyenlere de ulaşılmaya çalışılmıştır. Başka bir söylemle ölçüte dayalı örnekleme yoluna da gidilmiştir. Ölçüt örnekleme, örneklemin problemle ilgili olarak belirlenen niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ya da durumlardan oluşturulmasıdır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017). Araştırmaya katılmaya gönüllü olan akademisyenlere hazırlanan form e-posta yolu ile gönderilerek daha çok veriye ulaşılması amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu yedi coğrafi bölgede 28 farklı üniversitenin eğitim fakültesinde görev yapmakta olan 57 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Katılımcıların 38'i erkek, 19'u ise kadındır; bununla birlikte katılımcıların 5'i Prof. Dr., 27'si Doç. Dr., 15'i Dr. Öğrt. Üyesi, 4'ü Arş. Gör. Dr. ve 6'sı Arş. Gör. 'dir. Katılımcılar eğitim bilimleri bölümünün farklı anabilim dallarından, Türkçe ve sosyal bilgiler, okul öncesi, güzel sanatlar, bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi, matematik ve fen bilimleri eğitimi, yabancı diller, temel eğitim bölümü, tarih ve biyoloji bölümlerinde görev yapmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Farklı disiplinlerde düzenlenen bilimsel kongrelerin programlarında yer alan etkinlikleri ortaya koyma amaçlanmıştır ve bu bağlamda belirlenen ülkelerde düzenlenen bilimsel kongrelerde gerçekleşen etkinlikler kongrelerin resmi web sayfalarından erişilebilir programlar analiz edilmiştir. Diğer alt problemlere yönelik veriler ise araştırmacılar tarafından görüşme formu aracılığı ile toplanmıştır.

Görüşme formu oluşturulurken öncelikle alanyazında "kongrelerin verimliliği, kongrelerde yaşanan sorunlar, kongrelere katılım nedenleri" anahtar sözcükleri üzerinden tarama yapılmıştır. Bulunan araştırmaların veri toplama araçları incelenmiştir. Kongre deneyimi olan katılımcılarla kongreleri tercih etme nedenleri konulu ön görüşmeler yapılmıştır. Geliştirilen görüşme formu 15 katılımcıya uygulanmıştır. Ön uygulama sonuçları da dikkate alınarak geliştirilen form 3 akademisyen tarafından incelenmiş ve gerekli düzenlemeler yapılarak veri toplama aracına son hali verilmiştir. Form, katılımcılara e-posta ile gönderilmiştir. Formda başlıca şu sorulara yer verilmiştir.

1. Sizce bilimsel bir kongrenin verimliliğini etkileyen etmenler nelerdir?
2. Bilimsel kongrelerin çevrim içi veya yüz yüze yapılmasının artı ve eksileri neler olabilir?
3. Katıldığınız kongrelerde geleneksel uygulamalar dışında gerçekleşen farklı uygulamalar olduysa etkinliğin adını/içeriğini veya sizin bu konuda bir öneriniz varsa lütfen adını/içeriğini yazınız.
4. Kongreleri bir canlıya, nesneye, duruma veya herhangi bir şeye benzetmek isteseydiniz neye benzetirdiniz? Niçin?

Geçerlilik ve Güvenirlik

Aracın geçerlilik ve güvenirlilik ölçümlerinin yapılabilmesi amacıyla da ön uygulama yapılmış ve bu doğrultudaki düzeltmelerden sonra uygulamaya geçilmiştir. Araştırmada, konuyla ve katılımcılarla uzun süreli etkileşim, teyit edici sorularla ve metafor türü benzetmeler yoluyla derinlik odaklı veri toplama, doküman inceleme ve katılımcı görüşleri üzerinden veri toplanarak çeşitlemeye gitme, uzman incelemesi ve katılımcı teyidi yoluyla *inandırıcılık* artırılmaya çalışılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesinde kartopu tekniğine yer verilmiş olsa da farklı coğrafi bölgelerden, üniversitenin kuruluş açısından genç ve görece köklü çok sayıda üniversiteye ulaşılmaya çalışılmış, eğitim fakültelerinin farklı bölümlerinden öğretim elemanlarına uygulanmaya çalışılmıştır. Benzer şekilde kongre düzenleme deneyimi olan katılımcıların da çalışma grubuna dâhil edilmesi için çaba harcanmıştır. Bu ölçütler de dikkate alındığında kartopu örnekleme tekniği, amaçlı örnekleme tekniklerinden ölçüte dayalı örnekleme tekniği ile birlikte uygulanmıştır. Nitel araştırmalarda genellenebilirlik, nicel araştırmalardaki gibi belirleyici bir gösterge olmamakla birlikte, söz konusu çeşitlilik ile çalışmanın *aktarılabirliği* artırılmaya çalışılmıştır.

Elde edilen sonuçların teyit edilebilmesi için sonuçlar kongre deneyimi olan akademisyenlerle paylaşılmış ve görüşleri alınmıştır. Örnekleme de yer alan katılımcılara ait özellikler veri toplama sürecinde derlenerek saklanmıştır. Böylece *teyit edilebilirlik* ilkesi sağlanmaya çalışılmıştır. Veri toplama süreci ve analiz yöntemleri ayrıntılı biçimde açıklanmaya (doküman seçimi, görüşme formunun geliştirilmesi, sorular, analizler) çalışılmış, böylece araştırmanın dış güvenirliliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Verilerin Analizi

Veri analizinde betimsel ve içerik analizi kullanılmıştır. Buradaki amaç elde edilen bulguları okuyucuya düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunmaktır. Araştırmanın birinci alt probleminde, kongre programları incelenmiş ve gerçekleşen tüm etkinlikler (paralel oturumlar, çalıştaylar, paneller, konferanslar.vb) ve alana özgü farklı etkinlikler de betimsel analiz yoluyla saptanarak tabloda verilmiştir. Araştırmanın diğer alt problemlerinde, veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi yoluyla verilerin içinde saklı olabilecek gerçekleri ortaya çıkarmaya çalışılmaktadır. İçerik analizinde temelde yapılan işleri, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım

ve Şimşek, 2008). Bu çalışmada veriler, içerik analizi aşamaları dikkate alınarak kodlama ve ayıklama, kategori geliştirme, temaların tespit edilmesi, bulguların tanımlanması ve verilerin yorumlanması başlıkları altında analiz edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın birinci alt problemi 'Farklı disiplinlerde düzenlenen bilimsel kongrelerin programlarında yer alan etkinlikler nelerdir?' şeklindedir. Bu probleme ilişkin bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Bilimsel Kongrelerin Programlarında Gerçekleşen Etkinlikler

1. Paralel bildiri oturumları ve poster sunumları
2. Panel ve konferanslar
3. Tematik çalıştaylar
4. Lisansüstü öğrencilere yönelik etkinlikler
5. Özel alanlara yönelik talepler doğrultusunda yapılan seminerler
6. Söyleşiler (katılımcılarla, davetli konuşmacılarla)
7. Etkileşimli bilimsel programlar (E- poster – E – Tartışma platformu)
8. Canlı erişim portalları
9. Özel ödüller / En iyi bildiri/ En iyi araştırmacı vb.
10. Lobi toplantıları/söyleşileri

Birinci alt problem çerçevesinde görüşme formunda yer alan "Katıldığınız kongrelerde geleneksel uygulamalar (örneğin bildiri, poster, paneller, çalıştaylar, ödüller, saha ziyaretleri vb.) dışında gerçekleşen farklı uygulamalar olduysa etkinliğin adını/

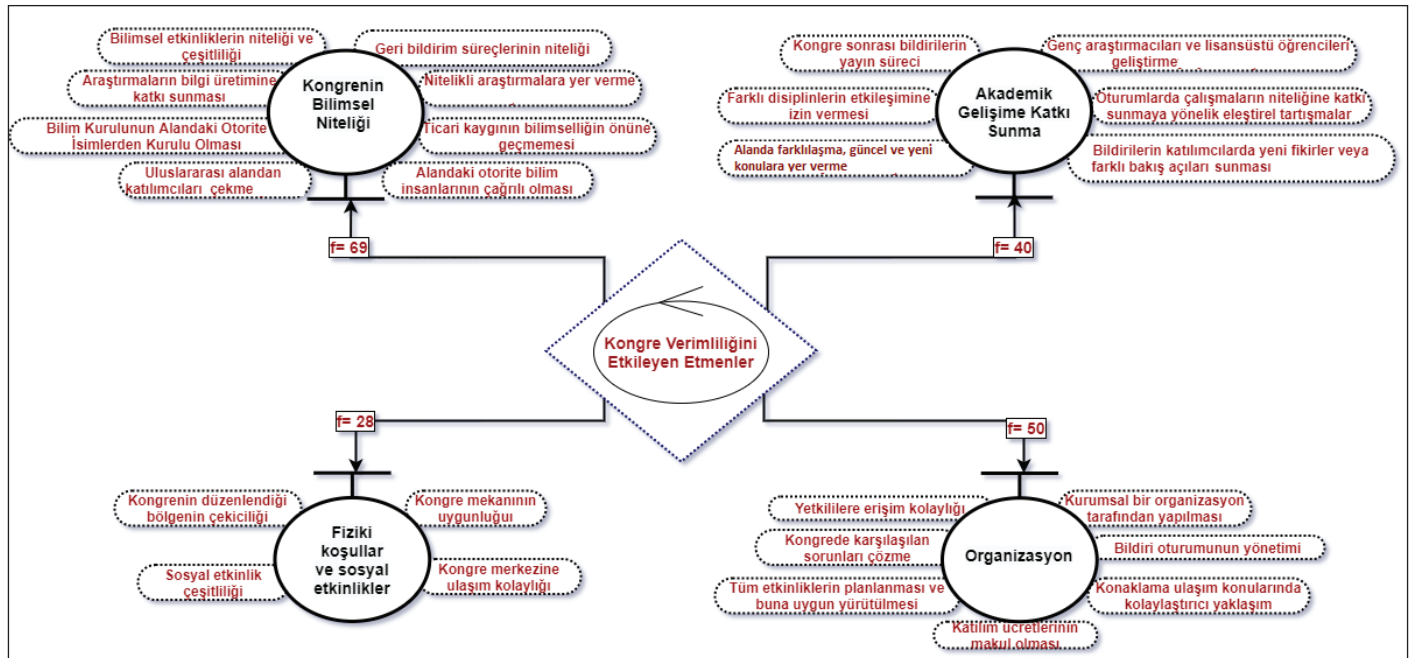
içeriğini veya sizin bu konuda bir öneriniz varsa lütfen adını/ içeriğini yazınız." sorusuna ilişkin katılımcı görüşleri alınmış ve içerik analizi yapılarak kongrelerde yer alan farklı uygulamalar Tablo 3'te belirtilmiştir.

Tablo 3: Katılımcı Görüşlerine Göre Kongrelerde Gerçekleşen Farklı Etkinlikler

Tema	Etkinlik örnekleri
Bilimsel Etkinlikler	Hackathon Atölyeler Tematik yuvarlak masa etkinliği Destek eğitimleri (programlama, yazılım, istatistik vb.)
Mesleki Sosyalleşme Etkinlikleri	Alt grup çalışmaları Alan gezileri (okul, kurum, sektör) Şampiyonlarla kahvaltı
Kültürel Etkinlikler	Küçük şehir turları Kongre yeri tanıtımları Sanatçılar ile katılımcı buluşmaları

Tablo 3 incelendiğinde katılımcı görüşlerine göre kongrelerde yer alan uygulamalar kültürel, mesleki sosyalleşme, bilimsel olmak üzere 3 tema altında yer almıştır. Bilimsel tema altında diğer temalara göre daha fazla etkinlik çeşidi yer almaktadır. İkinci alt problemde "Bilimsel bir kongrenin verimliliğini etkileyen etmenler nelerdir?" sorusuna yanıt aranmıştır. Bulgular, Şekil 1'de temalar ve alt temalar biçiminde verilmiştir.

Şekil 1 incelendiğinde kongre verimliliğini etkileyen etmenlerin dört temada ve bunlara bağlı 24 alt temada toplandığı görül-

Şekil 1: Kongre verimliliğini etkileyen etmenlere ilişkin tema ve alt temalar.

mektedir. En fazla görüş, kongrenin bilimsel niteliği temasında dile getirilmiştir. Aşağıda tema ve bazı alt temalara ilişkin veriler doğrudan alıntılar şeklinde verilmektedir.

Katılımcılar, *kongrelerin bilimsel niteliği* temasının kongre verimliliğini etkilemede belirleyici olduğu görüşündedir. Katılımcıların yanıtları analiz edildiğinde bu ve diğer temalar altında sınıflanabilecek birçok etmenin birlikte dile getirildiği görülmüştür. Bir katılımcı bilimsel kongrelerde bilimsel kaygının belirleyici olması gerektiğini şu sözlerle belirtmiştir.

'Bilimsel kaygının ön planda olması gerekir. Bunun için katılım sürecinin bilimsel ölçütlere uygun olması, belirli bir çerçevesinin olması iyi olur. Ticari amaçla yapılmaması gerekir. Günümüzde kongreler maddi ve akademik kazanç elde etmek amacıyla yapılır hâle geldi. Bilimsellik geri plana atıldı.' K-9

Bir katılımcı her bildirin değil, nitelikli bildirilerin kabul edilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

'Her çalışma kabul edilmemeli yani kalite kaygısı olan araştırmacıların yayınlarının kabul edilmesi gerekli. Hakemlerin seçimi olması gereklidir.' K-36

Başka bir katılımcı hakemlik süreci kadar, bilim kurulunun da süreçteki rolünün önemini vurgulamıştır.

'Bildirilerin incelenmesindeki hakemlik süreci etkin işletilmeli, bilim kurulu da kâğıt üstünde olmamalı, sürece etkin müdahale etmelidir.' K-31

Akademik gelişime katkı sunma temasında, bildirilerin niteliği kadar oturumlarda çalışmaların niteliğine katkı sunmaya yönelik eleştirel tartışmaların önemli olduğunu bir katılımcı şu sözlerle dile getirmiştir.

'Katılımcıların kalitesi de oldukça önemli. Türkiye'de bir ego savaşına dönüşebiliyor. Ya da katılımcılar oturumlara katılmayıp gezmeyi tercih edebiliyorlar. Ben de bildiriler ilgimi çekmediği için çoğu zaman oturumlara katılmıyorum. Süre sınırına riayet edilmiyor. Dinleyicilerle üretken bir etkileşim olmuyor.' K-11

Başka katılımcılar benzer şekilde kongreye katılım amacının önemine ve bu amaçtan sapılmaması gerektiğine dikkat çekmişlerdir.

'Katılımcıların kongreye tatil yapmaktan çok bilimsel toplantı amaçlı gelme niyetleri olmalıdır.' K-23.

'Tamam, gezmeye vakit ayrılın ama bütün sunumları 1 güne toplayıp kalan 3 gün gezme programı olmasın. Yurt içi, yurt dışı birçok bilimsel toplantıya katıldım. Genelde yeme içme gezme etkinliklerine çok fazla vakit ayrıldığını gördüm.' K-36

Bildirilerin niteliği kadar genç araştırmacıları yönlendirmede hakemlik ve danışmanlığın önemini bir katılımcı şu sözlerle vurgulamıştır:

'Her ne kadar nitelik kavramı göreceli olsa da sunulacak çalışmanın ilgili alanyazın ve araştırma yöntemleri bağlamında belli ölçütleri sağlıyor olması, kongrenin akademik yönden güçlü olmasını sağlayacak etmenlerden biridir. Bu konuda genç akademisyenlerin şevkini kırmadan ama gelişmelerine de katkı

sağlayacak şekilde bir değerlendirilme yapılması açısından, özellikle bildirileri değerlendirecek hakemlere büyük sorumluluk düşmektedir. Ayrıca bir lisansüstü öğrenci ya da bir araştırmacı görevlisi eğer danışmanı ile ortak bir bildiri sunacaksa bu konuda danışmana da büyük sorumluluk düşmektedir.' K-13

Kongrelerin katılımcıları yeni ve özgün araştırma konularına yönlendirmesi ve iş birliği fırsatı vermesi gerektiği belirtilmiştir.

'Araştırmalar dünyadaki ve ülkemizdeki güncel sorunlara acil çözüm önerileri sunmayı, bilimsel gelişmelere yeni bakış açıları kazandırmayı hedeflemelidir. Kongre ortamları aynı zamanda bilim insanlarının tanışma ve birlikte çalışma olanaklarını artırma fırsatı sunmalıdır.' K-2

Organizasyon temasında bildiri oturumlarının yönetimi (bildiri konularına göre sınıflama, süre, mekânsal düzenleme vb.) konusunun önemi şöyle açıklanmıştır.

'Benzer sunuların bir araya getirilmesi, sunuların süresi, sunum yapılacak yerlerin uygunluğu bence çok önemlidir.' K-13

Bir katılımcı kongrenin sosyal yönüyle de öne çıkması gerektiğini şu sözlerle dile getirmiştir.

'Kongrenin yapılacağı şehir de önemlidir. Bence mekân konusu yalnızca bina ile sınırlı değildir. O yüzden kongrenin nerede yapılması gerektiği konusunda şehirlere ayrı bir başlık açmak istedim. Kongreler akademik yönünden ziyade sosyal yönüyle de ön plana çıkmalıdır. Hem kongre içi etkinlikler hem de kongrenin yapıldığı yerin dış çevresi de gelen katılımcılara bir şeyler sunabilmelidir. Bu makro düzeyde kongrenin yapıldığı ülkenin tanıtımına da katkı sağlayabilir. Kültürel diplomasi açısından önemli çıktılar sağlayabilir. Ancak örneğin kongre Türkiye'de yapılıyorsa şehirler hali hazırda popüler olan İstanbul, Ankara, İzmir ve Antalya gibi illerle de sınırlandırılmamalıdır. Bu konuda iyi düşünülürse uygun çözümler bulunabilir.' K-13

Başka bir katılımcı sosyal etkinliklerin de kongrelerin verimliliğinde etkili olduğunu belirtmiştir.

'Geziler, gala yemeği, kahve molaları gibi iyi organize edilmiş sosyal etkinlikler de olmalıdır. Bunlar da kongrelerin verimliliğini etkileyecektir.' K-28

Bir katılımcı kongrenin yapıldığı mekânın da tartışılması gerektiği ve fiziki şartların da önemli olduğunu dile getirmiştir.

'Kongreler üniversitelerde (kampüs) mi yoksa otellerde mi yapılmalıdır? İkisinin de kendine göre avantaj ve dezavantajları bulunmaktadır. Bence alandan alana farklılık gösterse de önemli olan bu konuda bir geleneğin oluşturulmasıdır.'

Başka bir katılımcı da yine kongre mekânının uygunluğunun da önemli bir etken olduğunu şu şekilde belirtmiştir.

'Kongrenin mekânının çok lüks oteller ilgiyi dağıttığını düşünüyorum. Bir yandan da kampüs kongrelerinde de yeterli etkileşim sağlanmadığı da görülüyor. Bu anlamda kongrenin yapıldığı yer konusunda düzenleyicilerin doğru karar verebilmesi önemli görünüyor.' K-29

Bir katılımcı organizasyon yapan kişilerin yetkin olmasının önemini şu şekilde dile getirmiştir.

'Organizasyonda görev alan kişilerin ilgili, istekli ve yetenekli olması ile birlikte kongrede moderatör öncülüğünde bir konuya odaklı şekilde iyi organize edilmiş tartışma oturumları, benzeşmez konular yerine, benzer konulu çalışmalarını içeren iyi organize edilmiş oturumlar ve iyi organize edilmiş sosyal etkinliklerle karşılaşmanız mümkün. Kongrenin kurumsal bir organizasyon tarafından gerçekleşmesi de bu anlamda önemli bir etken.' K-28

Başka bir katılımcı kongre katılım ücretlerinin de makul ölçülerde olmasının gerekliliği şu şekilde belirtmiştir.

'Kongrelere kolay katılımın önemli bir etken olduğu görüyordum. Özellikle ücret olarak, para kazanma amaçlı değil akademik amaçlı olması ve katılımcıların da katılabilirliğini bu anlamda artırması lazım.' K-45.

Araştırmanın üçüncü alt probleminde yer alan "Yüz yüze ve çevrim içi kongreleri tercihte etkili olan etmenler nelerdir?" sorusuna yönelik bulgular, Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde yüz yüze kongre tercih nedenlerinin üç temada ve bunlara bağlı 7 alt temada; çevrim içi kongre tercih nedenlerinin ise iki temada ve bunlara bağlı 5 alt temada toplandığı görülmektedir. Yüz yüze kongre tercih nedenlerinde en fazla görüş, akademik verimlilik temasında dile getirilmiş; çevrim içi kongre tercih nedenlerinde ise en fazla görüş katılım kolaylığı temasında belirtilmiştir. Aşağıda tema ve bazı alt temalara ilişkin veriler doğrudan alıntılar şeklinde verilmektedir.

Katılımcılar, kongrelerin yüz yüze gerçekleşmesini tercih etmelerine ilişkin görüşlerinde canlı etkileşimin belirleyici bir etmen olduğu görülmektedir. Katılımcıların yanıtları analiz edildiğinde yüz yüze kongre tercih nedenlerinde bu ve diğer temalar altında sınıflanabilecek birçok etmenin birlikte dile getirildiği görülmüştür. Birkaç katılımcı canlı etkileşimin ve fiziki katılımın kongre tercihte önemini şu sözlerle belirtmiştir.

'Yüz yüze olan bir kongrenin etkileşim kalitesi açısından daha iyi olacağını düşüncesindeyim. Fiziksel olarak farklı bir kurumda (mekânda) olmanın ve yüz yüze iletişimin motivasyonu daha

artıracağı dolayısıyla daha odaklı faydalanabileceği öngörüyorum.' (K-24)

'Yüz yüze olması insanların birbirinin yüzünü görmesi iletişim kurması o kadar anlamlı ve önemli ki şu pandemi dönemlerinde de düşünün insanların birlikte olmak yerine dijital ortamlarda sosyalleşin bakalım bu yetecek mi size? Eğitimi düşünün ne diyoruz en kalıcı öğrenme yaparak yaşayarak olanı, o yüzden tüm duyu organlarımızın işin içinde olması gerektiğini düşünüyorum.' (K-49)

'Pandemiden dolayı biz üniversitede ve okullarda hepimiz çevrim içi dersler yapıyoruz. Ancak bunların ontolojik sorunlar doğurduğunu düşünüyorum. Fiziksel mobilite bizim okulda da kongrede de belli ritüellerin içinde yaşamamızı sağlıyor ve bu ritüeller okulu ve kongrelere anlamlı kılıyor. Sosyal öğrenme, informal ve non-formel öğrenme daha çok fiziksel mobilite sayesinde gerçekleşiyor. Halbuki çevrim içi dersler ve kongreler bu öğrenme çeşitliliğini sınırlandırıyor bana göre.' (K-13)

Birkaç katılımcı yüz yüze kongrelerin verimliliğinin yüksek olduğunu ve kongrelerin araştırmacılara ağ oluşturma fırsatlarını da sunduğunu şu şekilde belirtmiştir;

'Yüz yüze yapılması kongreyi verimli kılacağını düşünüyorum. Çünkü bildiri sunumlarının sonunda soru-cevap etkileşiminin daha nitelikli ve derinlemesine olması, oturumlar arasında bildiri sunan kişilerle sohbet devam edilmesi, farklı kişilerle tanışma ve ortak çalışmalar gerçekleştirebilme adına kararlar alma gibi durumlar kongrelerin yüz yüze yapılması durumunda daha verimli olacaktır.' (K-23)

'Yüz yüze yapılmasının daha etkili olduğunu düşünüyorum. Çünkü kongrelerde araştırmacılar birbirleriyle tanışma imkânı elde eder. Ayrıca yüz yüze yürütülen kongrelerde akademik tartışma ve bilgi paylaşımları önceden belirlenen oturumlar dışında da devam eder. Akademik gelişim fırsatları daha fazladır.' (K-53)

'Kişisel olarak şöyle bir şey söyleyebilirim: Ben Hacettepe Üniversitesinde doktora yaptım ve çalıştım. Alanımda bilinen yurtiçi kongreler benim beraber doktora yaptığım arkadaşla-

Tablo 4: Yüz Yüze ve Çevrim İçi Kongre Tercih Nedenleri

Tema	Alt Tema	Kod	f
Yüz yüze kongreleri tercihte etkenler	Canlı etkileşim	Fiziki ortam- yeterlilik	21
		Verimliliğin yüksek olması	17
	Akademik verimlilik	Ağ oluşturma	13
		Yeni bakış açıları sunma	11
		Sosyalleşme	19
	Sosyalleşme ve eğlence	Farklı kültürleri/şehirleri tanıma fırsatı	2
		Seyahat heyecanı/ isteği	1
Çevrim içi kongreleri tercihte etkenler	Katılım kolaylığı	Zaman açısından	6
		Maddi açıdan	4
		Erişilebilirlik	2
		Uygulama kolaylığı	2
	Akademik verimlilik	Akademik bilgi artışı/paylaşım	4

rım ve hocalarımla bir buluşma noktam. Bunu sosyal olarak da değerlendiriyorum. Farklı illerde çalıştığım çalışma grubumdaki arkadaşlarla yüz yüze gelme ve yeni araştırmalar planlama fırsatı olarak da kullanıyorum. Buna ek olarak ise “networking” ve görünür olmanın akademide önemli olduğunu ve yüz yüze kongreler bu açıdan fırsat olduğunu söylemek mümkün.’ (K-31)

İki katılımcı ise sosyal etkinliklerin yüz yüze kongrelerde odaklanmayı kolaylaştırdığı, tartışmaların salon dışında da yapılarak fikir alışverişleri için ortam sağlandığını belirtmiştir.

‘Yüz yüze yapılan kongreler, yeni bir çalışma ağı oluşturabilmek adına çok faydalıydı. Üstelik kongrenin sürdüğü gün/günler boyunca bu bilimsel etkinliğe odaklanabiliyorduk. Çevrim içi etkinliklerde odaklanmak çok zor; sunumları dinledikten sonra geri bildirim vermek/almak, insanlarla tekrar bağlantı kurmak yorucu bir süreç hâlini alıyor.’ (K-19)

‘Kongreler oturumlardaki bilimsel paylaşımlardan daha çok oturumların devamı olarak devam eden tartışmalarda ya da sosyal etkinliklerde yapılan fikir alışverişleri ile anlamlı olan etkinliklerdir. Bu yüzden çevrim içi etkinliklerde bilimsel oturum faslı yapılabilir ama sosyal etkinlik kısmı olmayacaktır. Bu durum kongrelerin verimliliğinin düşmesine neden olacaktır ve yüz yüze kongrelerin tercih edilmesinde önemli bir etken de bu etkinliklerdir.’ (K-31)

Bazı katılımcılar ise çevrim içi kongrelerde katılım kolaylığında erişebilirliği ve uygulama kolaylığının öne çıktığını ve önemli bir tercih nedeni olduğunu şu şekilde dile getirmiştir.

‘Çevrim içi yapılmasının olumlu tarafı katılımı kolaylık sağlıyor ve birçok kongreye katılabiliyorum. Daha fazla konuşmacı dinleyebiliyorum.’ (K-25)

‘Çevrim içi konferanslarda olumlu anlamda katılımcı hızlıca dinlemek istediği oturumlar arası geçiş yapabilir, seyahat etmek zorunda kalmaz, kayıtlar paylaşılabilirdiğinden kaçırdığı konuşmayı yeniden dinleyebilir, maliyet azaltılabilir.’ (K-26)

‘Çevrim içi kongreler akademisyenlerin daha yorulmadan, şehir değişikliği vs. gibi zahmetlere girmeden buldukları ortamdan istedikleri oturumlara girmelerine imkân sağlıyor.’ (K-30)

Bir katılımcı ise çevrim içi kongrelerin yüz yüze kongrelerle birlikte bir seçenek olarak yapılmasını ve avantajlarının değerlendirilmesinin gerektiğini şu şekilde belirtmiştir.

‘Kongreler temelde bildiriler ve paneller çevresinde yapılandırılmasına karşın meslektaşlarınızla tanışma, aralarda tartışma, ilişki kurma çok nadir gerçekleşse de birlikte çalışma fırsatlarını değerlendirme imkânı tanınması itibarıyla gereklidir. Online kongreler maalesef bunları mümkün kılacak mekanizmalara şu anda sahip değiller. Diğer taraftan teknolojik imkanların bu alanlarda kullanımının yaygınlaşması ile daha çok uluslararası katılımcının ilgisini çekmek de mümkün. Verimlilik açısından temelde yüz yüze olacak biçimde online katılımlara da ek bir alternatif seçenek olarak yer verildiği kongrelere doğru bir geçiş sağlanmasının daha iyi olacağı görüşündeyim.’ (K-29)

Dördüncü alt problem çerçevesinde görüşme formunda yer alan “Kongrelerin akademisyenlerin anlam dünyasındaki yeri

nedir?” sorusuna ilişkin katılımcılardan metafor verileri alınmış ve içerik analizi yapılmıştır. Yapılan analiz temelinde elde edilen kodlar önce kategoriler altında toplanmış ve sonrasında temalaştırma gerçekleştirilmiştir.

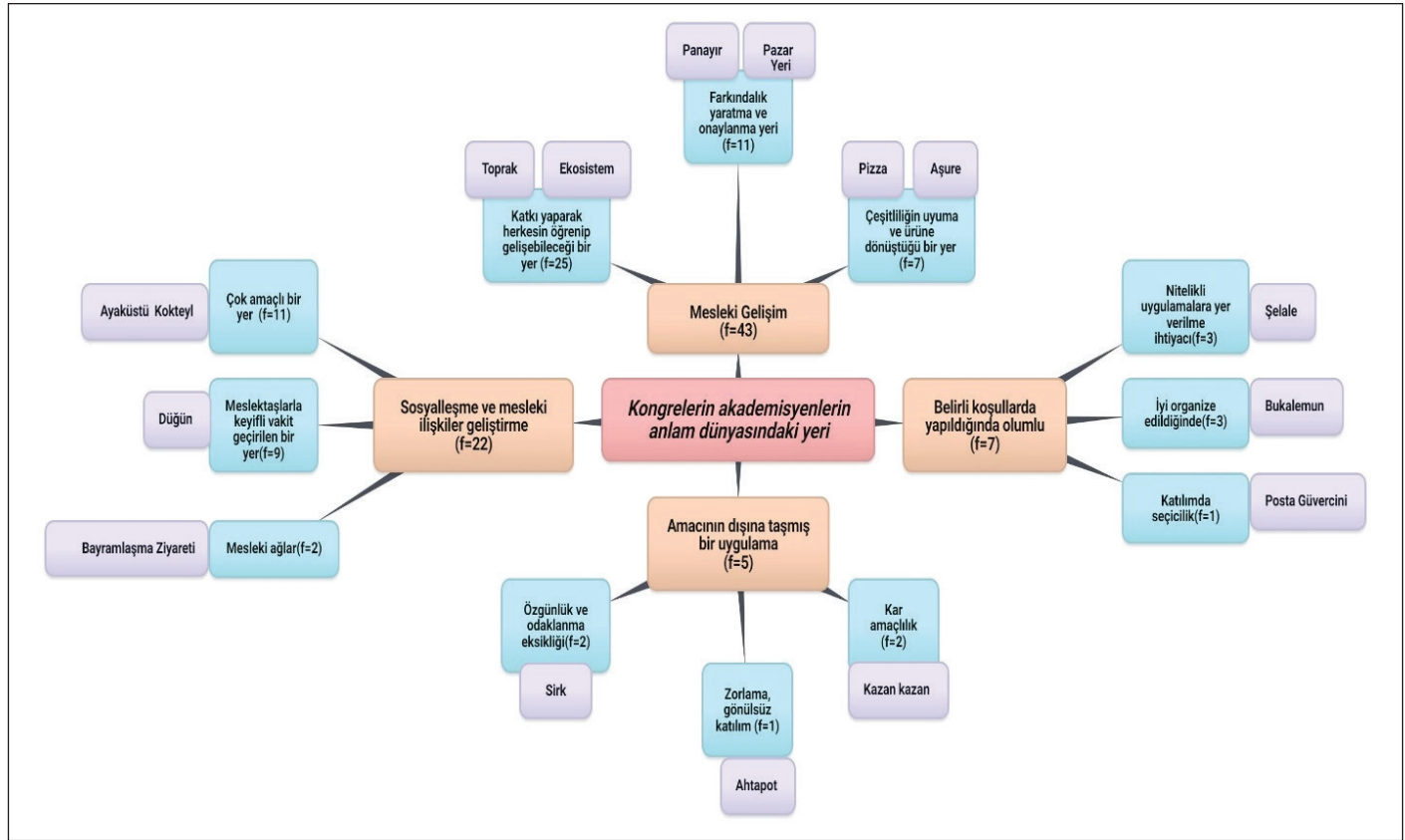
Şekil 2’de temalar, alt temalar ve kodlar frekanslar ve metafor örneklerine yer verilmiştir.

Şekil 2’ye göre en fazla metafor ‘Mesleki gelişim’ temasının ‘katkı yaparak herkesin gelişip öğrenebileceği bir yer’ alt temasında ve ‘Sosyalleşme ve mesleki ilişkiler geliştirme’ temasının ‘çok amaçlı bir yer’ alt temasında üretilmiştir. Tablo 5’te temalara göre seçilen metaforlara ve açıklamalarına yer verilmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Uluslararası alanlardaki farklı disiplinlerde düzenlenen kongrelerdeki etkinlik çeşitliliğine yönelik bulgular incelendiğinde bilimsel, mesleki sosyalleşme ve kültürel etkinliklerin birçok kongrenin de faaliyetleri arasında yer aldığı anlaşılmaktadır. Bu bulgu, akademik toplulukta bilimsel kongre etkinliklerinin ne tür etkinlikleri içermesi gerektiği konusunda mesleki sosyalleşmede akademik topluluklarda bir uzlaşının gerçekleştiği şeklinde yorumlanabilir. Öte yandan katılımcıların geleneksel uygulamaların dışında gerçekleşen kongre etkinlikleri olarak dile getirdikleri hackathon, ideathon, alan ziyaretleri, destek eğitimleri, sanatçı katılımcı buluşması gibi uygulamaların da kongrelerin düzenlenme amacına ve verimliliğine etkisi olacağı söylenebilir. Farklı disiplinlerden insanları bir araya getirerek tematik tartışma ve istişarelerde bulunmak, bu düşünsel müzakere harmanında özgün araştırma konuları bulmak kadar, özgün çözümlere ulaşmanın da önünü açabilir. Bunun yanı sıra farklı eğitim uygulamalarını içerisinde barındıran kurumları ziyaret etmek, kuram uygulama ilişkisini farklı eğitim sistemlerinde incelemek de araştırmacıların ufkunu açıcı işlev görebilir. Öte yandan sanatçılar veya farklı meslek gruplarından bireylerle bu ortamlarda yapılandırılmış söyleşilere katılmak da, akademisyenlere yaptıkları işlerin toplumsal yansımalarını görmeyi görme fırsatı sağlayacaktır. Bandura’nın Bilişsel Öğrenme Kuramında (1986) da dile getirilen sosyal etkileşim, gözlem ve taklit etme yoluyla gerçekleşen öğrenmelerin yalnızca bilişsel öğrenmelerle sınırlı olmadığı, kongrelerde gerçekleşecek farklı etkinlikler aracılığıyla geleneklerin, ritüellerin ve teamüllerin de öğrenildiği görülmektedir. Bu kapsamda, özellikle farklı bilimsel kongre etkinliklerinin ortaya konulmasına yönelik olarak araştırmacılara şunlar önerilebilir: Bu çalışma uluslararası verilerle desteklenebilir; kongre düzenleyicilerinin, bilim kurulu üyelerinin ve davetli konuşmacıların örnekleme dâhil edilmesi sağlanabilir; araştırmanın örnekleme fen, mühendislik ve sağlık bilimlerinin farklı disiplinlerinden oluşturulabilir, ayrıca çok köklü ve gelenekselleşmiş kongreler incelenebilir.

Kongre verimliliğini etkileyen etmenler arasında araştırma bulgularına göre kongrenin bilimsel niteliği ile akademik gelişime katkı sunması başlıklarının öne çıktığı görülmektedir. Behdioğlu ve Çilesiz (2017) de kongre kapsamında kurumun ve konuşmacıların saygınlığı, bilim kurulunun niteliği, Acar ve Ünsal (2013) ise öğretim üyelerinin kongre tercihinde kongre konusunu ve kongre konusunun kendi profesyonel amaçlarına uyumluluğunu önemli tercih unsurları olarak gördükleri

Şekil 2: Kongrelerin akademisyenlerin anlam dünyasındaki yeri.

Tablo 5: Kongrelerin Akademisyenlerin Anlam Dünyasındaki Yerine İlişkin Metaforlar

Tema	Metafor	Açıklama
Mesleki Gelişim	<ul style="list-style-type: none"> Toprak Ekosistem Kovan Okul 	<p>'Siz onu beslersiniz o da sizi besler'</p> <p>'Üreticiler ve tüketiciler zaman zaman zaman değiştirir.'</p> <p>'Çünkü arılar gibi bir üretim ve katılımcı hareketi yaşamaktadır'</p> <p>'Kendi alanımızdan hocalarla bilgi alışverişini sağlanır, güncel bilgiler paylaşılar, yapılacak ortak çalışmaların temeli atılır.'</p>
Sosyalleşme ve mesleki ilişkiler geliştirme	<ul style="list-style-type: none"> Ayaküstü kokteyl Bir taşla iki kuş vurmak Okuma bayramı Bahçe 	<p>'Akademisyenler hem alanındaki akademisyenlerle tanışıp sosyalleşirken bir yandan da fikir alışverişinde bulunulur'</p> <p>'Hem sunduğumuz çalışmayı paylaşma, geliştirme imkânı buluruz hem de yeni çalışma konuları bulma imkânımız olur.'</p> <p>'Öğrendiğiniz şeyleri başkalarıyla paylaşırken başarmanın mutluluğunuz yaşarsınız aynı zamanda hem heyecanlı hem de eğlenceli bir süreçtir.'</p> <p>'Yorucu bir çalışma gününde veya döneminde arada rutinden ayrılarak hava almak için çıkılıp, dinlenip tekrar çalışmaya döneriz'</p>
Belirli koşullarda yapıldığında olumlu'	<ul style="list-style-type: none"> Şelale Bukalemun 	<p>'Uygun hızda ve derinlikte olanı bulabilirsiniz, görmesi ve yüzmesi eğlencelidir.'</p> <p>'Düzenlendiği yer ve koşullar, şekillenmesinde, katılım oranında, verimliliğinde vb. oldukça etkilidir.'</p>
Amacının dışına taşmış bir uygulama olumlu'	<ul style="list-style-type: none"> Kazan-kazan ilkesi Sirk 	<p>'Düzenleyen kurul kongrenin sonucunda maddi bir kazanç elde ederken katılımcılar da kendisi için gerekli olan akademik yükselme kriterlerini sağlamış oluyor. Belki de bu yüzden bu tip kongrelerde sunu yapılan odaların dışında daha fazla kişi oluyor.'</p> <p>'Özellikle Türkiye'de düzenlenen kongrelerde her sene aynı insanlar aynı şeyi satmaya çalışır size, hayal kırıklığı ile dönersiniz.'</p>

sonucuna ulaşmışlardır. Katılımcı görüşlerinin ayrıntılarına inildiğinde katılımcıların verimliliği etkileyen etmenleri sıralarken aynı zamanda bu etmenler üzerinden sorunları da dile getirdikleri anlaşılmaktadır. Örneğin bazı katılımcı görüşlerine göre bilimsel etkinliklerin niteliği konusunda sorunlar olduğu, neredeyse her başvurunun olduğu gibi kabul edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun nedeni olarak da kongre düzenleyicilerinde ticari kaygı etmeni öne çıkmıştır. Bazı katılımcılar, belirli koşullar sağlandığında kongrelerin nitelikli olacağını belirtmişlerdir. Örneğin bir katılımcı *şelale* (uygun hızda ve derinlikte olanı bulabilirseniz görmesi ve yüzmesi eğlencelidir) metaforunda olduğu gibi belirli koşullar sağlandığında kongrelerin daha olumlu olabileceğini ifade etmiştir. Özellikle bildiri kabul sürecine ilişkin bilim kurulunun otorite isimlerden oluşmadığı, farklı disiplinlerin etkileşiminin olmadığı yönünde görüşler de belirtilmiştir. Araştırmada birçok katılımcı akademik gelişime katkı sunma çerçevesinde alanlarında farklılaşma, özgün konuların kongrede yer alması ve genç araştırmacıların yetiştirilmesi gibi uygulamalara kongrelerde daha çok yer verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Katılımcıların bazıları kongrelerin mesleki gelişimde önemli bir yere sahip olduğu belirtilmiştir. Sosyal Mukayese Kuramı (Wood, 1996)'na göre bireyler kendi öz değerlendirmesini farklı kişilerle kıyaslayarak yapmaktadır. Akademisyenler böylece kendi gelişim düzeylerine yönelik farkındalık kazanmaktadır. Geliştirilen metaforlar incelendiğinde de farkındalık yaratma ve onaylanma yeri olarak "panayır, pazar yeri"; katkı yaparak herkesin öğrenip gelişebileceği yer olarak ise "ekosistem, toprak" gibi metaforların da bu duruma işaret ettiği anlaşılmaktadır. Bu bilgiler ışığında, özellikle kongrelerin akademisyenlere sağlayabileceği olumlu deneyimlerin zihinsel şemalarını geliştirebileceği ve akademisyenlerin kendi çalışmalarını diğerleriyle karşılaştırarak gelişimleri için bir yol haritası çizebilecekleri söylenebilir. Metaforlar, genç akademisyenlerin bu konulara daha fazla dikkat edilmesini istedikleri biçiminde yorumlanabilir. Sosyal Ağ Kuramında örgütlerin amaçlarını gerçekleştirebilmesi ve hayatta kalabilmesi, sosyal ağlarının çeşitliliğine ve etkileşimin sürdürülebilirliğine de bağlı olduğu (Kilduff ve Brass, 2010) belirtilmektedir. Geliştirilen metaforlar incelendiğinde sosyalleşme ve mesleki gelişimleri gerçekleştirme yeri olarak "ayaküstü kokteyl" metaforu ile akademisyenlerin hem alanındaki akademisyenlerle tanışıp sosyalleşirken bir yandan da fikir alışverişinde bulunur düşüncesi sosyal ağ çeşitliliğine ve etkileşimin önemine ve kongrenin bu anlamda katkı sunduğuna işaret etmektedir. Özellikle uluslararası kongrelerde üniversitelerin iş birliği içerisinde olması ve uluslararasılaşma adımlarının atılması da bu duruma örnek verilebilir. Kongrelerde lisansüstü öğrencilere ve mesleğin başındaki genç akademisyenlere yönelik özel etkinliklerin Herzberg Çift Etmen Kuramı ve McClelland'ın Başarı Kuramında da vurgulandığı gibi başarıma hissi, tanınma, gelişme, ilerleme gereksinimlerinin karşılanmasında etkili olabilir.

Kongre verimliliğini etkileyen etmenler arasında organizasyon aşamasında da sorunların olduğu dile getirilmiştir. Özellikle ticari kaygının öne çıktığı ve buna bağlı katılım ücretlerinin yüksek olduğu konusu, çalışmada birçok katılımcı tarafından belirtilmiştir. Benzer şekilde Bozdoğan ve Ay (2018) çalışmalarında maliyetin kongre katılım tercihlerinde etkili olduğu

bulunmuştur. Bir katılımcı kongreyi bu anlamda amacının dışına taşmış bir uygulama olarak kâr amaçlı olduğunu, *kazan-kazan* metaforu kullanarak tanımlamıştır. Bu bulgu gerek akademik personelin gerekse lisansüstü eğitim öğrencilerinin mesleki gelişimlerinin kurumlar tarafından (üniversite, MEB) yeterince desteklenmediği, şeklinde yorumlanabilir. Bulgular arasında kongre katılım ücretlerinin yüksek olduğu belirtilmesine karşın, bu konuda akademik teşvik ve akademik yükselme düzenlemeleri dolaylı olarak dile getirilmiştir. Oysa bu düzenlemelerin akademisyenlerin kongre tercihlerini etkileyeceği düşünülmektedir. Akademik teşvik uygulamasında tam metin yayımlama, 5 farklı ülkeden ve yarıdan fazlasının Türkiye dışından katılımcılardan oluşması ölçütleri (Akademik Teşvik Ödeneği Yönetmeliği, 2020) ülke içerisindeki nitelikli kongrelere katılımı azaltacağı söylenebilir. Bu konuda daha net konuşabilmek için araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Kongrelere verilen ödeneklerin de sınırlı olması ve belirli kalemleri kapsamaması, yurt dışındaki uluslararası kongrelere katılımı düşürebilmektedir. Öte yandan yükseköğretim kurumları bünyesinde akademik kongre düzenleme geleneğinin yaygınlaşması ve bu amaçla gerekli alt yapının oluşturulması da önem arz etmektedir. Bir katılımcı kongrelerin belirli koşullarda yapıldığında olumlu olabileceği, örneğin iyi organize edilmesini *stadyum* (oyuncu, hakem, taraftar uyumu) metaforu kullanarak ifade etmiştir. Bunu destekler nitelikte bazı katılımcılar, kongrede yer alan bildiri oturumlarının yönetimi ve planlanması aşamasında da aksaklıkların olduğunu ve kurumsal bir yapıda gerçekleşen kongrelerde bu sorunlara daha az rastlanıldığı vurgulanmıştır. Kongre düzenleyen ve bunların organizasyonlarında yer alan birimlerin Dinamik Yetenekler Kuramına (Miles, 2016) göre değişimi algılaması, öğrenmesi, bütünleştirilmesi ve bu noktada koordinasyon yeteneklerini kullanması beklenmektedir. Başka bir söylemle akademik topluluğun kongre beklentilerindeki değişimin farkında olma, teknolojik gelişmelerden daha çok yararlanma, ortaya çıkan sorunları saptama ve giderme çabası içerisinde olmaları kongrelerin yönetim süreçlerini kolaylaştırabilir. Kongrelerin verimliliğinde teknoloji araçları her ne kadar etkili olsa da sorunu salt bir teknoloji meselesi olarak görmek doğru olmayacaktır. Aktör Ağ Kuramına (Latour, 2013) göre, herhangi bir sorunun veya olgunun analizinde etkili tüm beşeri (örneğin çalışan yeterlikleri) ve beşeri olmayan (örneğin internet, yazılım, yazıcı, toplantı salonu vb.) öğeler etkileyen aktörler olarak düşünülmüştür. Kuramda dile getirilen sorun-sallaştırma, kâr paylaşımı, kaydolma ve harekete geçirme aşamalarının tümünde teknolojinin kendisi kadar, sürecin yönetim boyutu ve insan kaynağının niteliği de önemli bulunmaktadır.

Katılımcılar ağırlıklı olarak yüz yüze kongreleri tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bunun en önemli nedeni olarak da sosyal etkileşim teması vurgulanmıştır. İnsanın sosyal bir varlık olduğu ve sosyal etkileşimde bulunmanın temel insani gereksinimleri arasında yer aldığı yaygın olarak kabul edilmektedir. Ancak çevrim içi kongrelerde bazı uygulamaların doğru yapılmasından dolayı ortaya çıkan tercih edilmeme durumunun nedenini, sadece çevrim içi uygulamalarda aramak doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Endüstri 4,0'ın eğitim kurumlarına yansımalarında öne çıkan dijital öğrenme platformları, eğitsel veri madenciliği, nesnelere interneti, artırılmış sanal gerçeklik

gibi uygulamaların kongre oturumlarında etkin olarak henüz karşılık bulmaması da çevrim içi kongrelerin tercih edilmemesinde rol oynamış olabilir ancak bu konuda araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Aslında Covid – 19 pandemisinde dolayı düzenlenme sıklığı artan çevrim içi kongreler de bir fırsat olarak algılanabilir. Tonbul'un (2020) araştırma sonuçlarına göre okul yöneticileri, pandemi sürecinin okullarda teknoloji kullanımında öğretmenlerin uyum sürecini hızlandırdığını belirtmişlerdir. Buna göre çevrim içi kongreler de yüz yüze kongreleri tamamlayıcı işlev (mekân sorunu, ulaşım, konaklama maliyetleri, kayıt alma, arşivleme vb.) görebilir ve çevrim içi kongrelerle ilgili oluşmuş zihinsel modelleri sorgulamayı sağlayabilir. Çevrim içi kongrelerin altyapı eksikliklerinin giderilmesi durumunda gelecekte daha çok tercih edilebilecekleri düşünülebilir. Gelecekte nelerin değişebileceği ve bu amaçla nelerin geliştirilmesi ya da terk edilmesi konusunda akademik topluluğun bu konuyu gündeme almaları gerekecektir. Bu alanda araştırmalara gereksinim duyulmaktadır.

Etik Kurul İzin Bilgisi: Bu araştırma, Ege Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 29/12/2021 tarihli 1252 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

Özgünlük beyanı: Makale içerisinde yer alan şekiller özgün olup yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

KAYNAKLAR

- Acar, S., & Ünsal, N. (2013). Öğretim üyelerinin bilimsel kongre tercihinde etkili olan unsurları ve e-kongre hazırbuluşluk düzeylerini belirlemeye yönelik bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (0), 191-207.
- Akademik Teşvik Ödeneği Yönetmeliği (2020) 17/1/2020 tarihli ve 31011 sayılı Resmî Gazete'de [https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetay?frame?MevzuatTur=21veMevzuatNo=201811834veMevzuatTertip=5] adresinden erişilmiştir.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognition theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Behdioğlu, S., & Çilesiz, N. (2017). Akademisyenlerin kongre tercih kriterlerinin konjoint analizi ile belirlenmesi. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı – ICEBSS 2017, 23-37.
- Bozdoğan, C., & Ay, G. (2018). Büro yönetimi ve yönetici asistanlığı programı akademisyenlerinin kongre tercih unsurları. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 2246-2256.
- Brown, J. S., & Duguid, P. (1991). 'Organizational learning and communities-of-practice. Toward a unified view of working, learning and innovation', *Organization Science*, 2, 40-57.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Atıf İndeksi.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (4th ed.). MA: Pearson.
- Doğan, F. S., Güneysel, Ö., Özyayın, V., & Eceviz, A. (2013). Factors affecting participation in emergency medicine symposium or congresses. *Eurasian Journal of Emergency Medicine*, 12(4), 211-214.
- Doğan, H., Nebioğlu, O., & Doğan, İ. (2014). Akademisyenlerin Bilimsel Kongrelere İlişkin Algılamaları: Akdeniz Üniversitesi Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 5(9), 155-172.
- Günaydın, G. P., & Doğan, N. Ö. (2015). A growing threat for academicians: Fake and predatory journals. *Eurasian Journal of Emergency Medicine*, 14(2), 94-96.
- Hall, G., & Longman, J. (Eds.). (2008). *The postgraduate's companion*. Sage. 265 – 280.
- ICCA (2019). *Uluslararası Toplantı ve Kongreler Birliği (ICCA). 2019 İstatistik Raporu*. 08.12.2021 tarihinde [http://www.iccaworld.org/dcps/doc.cfm?docid=2396] adresinden erişilmiştir.
- Karagöz Yüncü, D., & Kozak, N. (2010). Türk akademisyenlerin kongre tercihleri üzerine bir araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 21(1), 109-120.
- Kilduff, M., & Brass, D. J. (2010). Organizational social network research: Core ideas and key databases. *Academy of Management Annals*, 4, 317-357.
- Kingsbury, M., & Di Napoli, R. (2008). 16. Academic Conferences. *The Postgraduate's Companion*, 265 – 280.
- Küçük, K., & Sarıca, K. (2020). Akademisyenlerin kongrelere katılım nedenleri ve karşılaştırmalı gözlemlerine yönelik değerlendirme. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, (4), 366-384.
- Latour, B. (2013). Reassembling the social. An introduction to actor-network-theory. *Journal of Economic Sociology*, 14(2), 73-87.
- Mercer, N. (1995). The guided construction of knowledge: Talk amongst teachers and learners. *clevedon: Multilingual Matters Ltd*.
- Nahapiet, J., & Ghoshal, S. (1998). Social capital, intellectual capital, and the organizational advantage. *Academy of management review*, 23(2), 242-266.
- Tonbul, Y. (2020). *Eğitim kurumlarında yönetimsel sorunların analizi için kuram rehberi*. Anı Yayıncılık.
- URAP. (2020). *World Ranking Indicators*. 10.11.2021 tarihinde [https://newtr.urapcenter.org/cdn/storage/PDFs/YfXk2FPrs5PWwRAEs/original/YfXk2FPrs5PWwRAEs.pdf] adresinden erişilmiştir.
- Wenger, E. (1998) *Communities of practice: learning, meaning and identity*, Cambridge University Press.
- Whitfield, J. E. (2009). Why and how UK visitor attractions diversify their product to offer conference and event facilities. In *Journal of convention ve event tourism*, 10(1), 72-88.
- Wood, J. V. (1996). What is Social Comparison and How Should We Study it? *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22(5), 520-537.
- Yıldırım, A., & Şimşek H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (9. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- YÖK. (2019). *"Yağmacı" dergi yayınları akademik yükseltmelerde kullanılmayacak*. 16.03.2019 tarihinde [https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/yagmaci-dergi-yayinlarina-onlem.aspx] adresinden erişilmiştir.